

apunts

D'ARQUITECTURA | ROSA MARIA GIL TORT

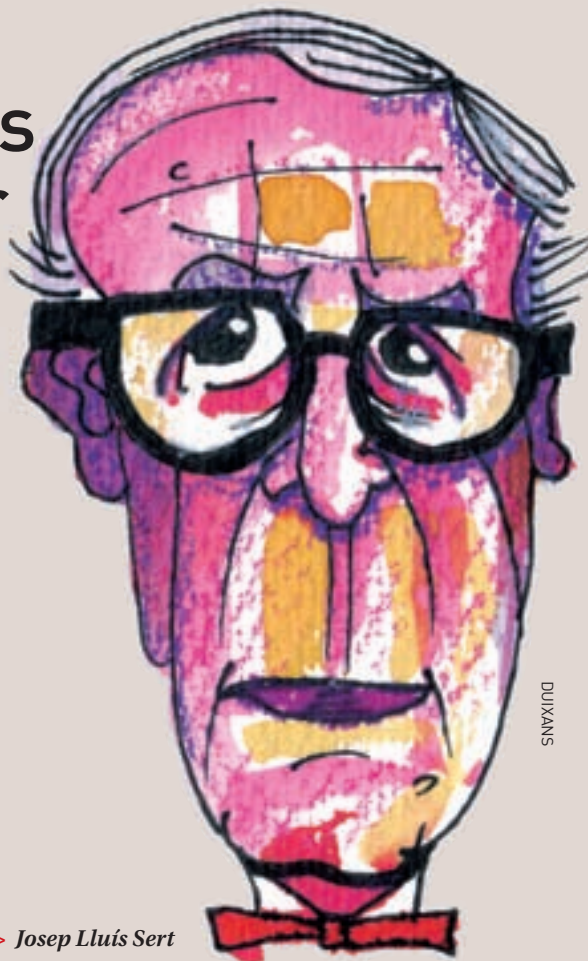
El que diuen les pedres i el que volem escoltar

Vivim envoltats de testimonis del nostre passat però la nostra vanitat ignorant fa que sovint intentem sembrar certes allà on tant sols hi ha mediocritat. Aquesta sensació és especialment flagrant en el cas del coneixement del passat. Quan parlem d'arquitectura i de patrimoni, tota aquesta inconsistència del saber pot portar a qualificar, valorar i atribuir a moviments, persones i sobretot idees, allò que la nostra pròpia ideologia ens fa veure. Aquest exercici és extremadament revelador no tant del passat que intentem esbrinar sinó del present en el que cadascú malda per sobreviure.

Trobaríem in comptables exemples: la burgesia benestant encimbellà el modernisme que connectava als mites i la cosmogonia de l'Europa central, d'allà on venien els valors de progrés que cotitzaven en aquell moment. Els noucentistes valoraven els clàssics per la mediterraneïtat associada al poder meridional enfront l'Europa del nord. El catalanisme més conservador va convertir el romànic en art nacional, símbol de la Catalunya medieval, independent i pròspera. Es repicaven motlures i retaules barrocs, per veure ressorgir la pedra nua i primigènia que aleshores simbolitzava els orígens gloriosos del país. Alguns, Jeroni Martorell, Josep Goday i fins i tot el mateix Rafael Masó sortiren al pas de tanta ortodòxia i reivindicaren masies i temples barrocs pel que representaven d'obra emanada del poble. Després arribaren els racionalistes, que entraren a sac contra del modernisme, com l'explícita campanya

Anar a les fonts sempre compensa

La recerca amb motiu de les exposicions que es preparen per recordar la figura de l'arquitecte Josep Claret han portat a desfer un malentès històric, repetit i publicat. La façana de la farmàcia Masó, actualment Saguer, del carrer de l'Argenteria constituí una de les primeres i escasses obres modernistes de Rafael Masó, realitzada el 1908. El 1935, la façana fou enderrocada i reformada en estil racionalista-déco. L'encarregat d'aquest canvi tant radical fou Josep Claret, segons consta a la llicència d'obres municipal, mentre que durant molts anys s'havia atribuït a Joan Roca Pinet l'esmentada obra.

>> Josep Lluís Sert

pro enderroc del Palau de la Música. Tot havia de ser recte, higiènic, desproveït d'ornaments i sobretot racional. És cert que el país havia arribat al segon terç del segle XX amb moltes mancances d'equipaments, i l'arquitectura racionalista era un bon recurs per fer la política social que calia. El pecat original del racionalisme però, venia de l'aparell polític que l'acompanyava: la República. El projecte va esdevenir efímer, malgrat la solidesa del programa i especialment la professionalitat dels seus protagonistes. Amb aquests orígens i aquests companys de viatge la guerra i la postguerra condemnaren el racionalisme a l'ostracisme més trist. Rojos eren els seus protagonistes i roja aquella arquitectura de progrés, que uns i altres varen deixar malmenar i oblidar. Als seus protagonistes: Blanch, Agustí, Sert, Giral...se'ls negà el pa i la sal pels seus pecats. S'imposà una arquitectura monumentalista oficial, i al costat, sense fer gaire soroll, sobrevisqueren vestigis del racionalisme, com una aclucada d'ull que venia a dir que no tot estava perdut enmig de tanta mediocritat.

El passat pot esdevenir de fum a la llum del nostre present. Conscients o no, manipulem i fem parlar les pedres, les valorem i despreciam sovint des de la més mediocre de les ignoràncies, sense un bri del respecte que mereixen pels anys que tenen i per l'experiència vital del seus protagonistes.